

«Ο άνθρωπος, το κτήνος και η ἀρετή»: Λουίτζι Πιραντέλλο. (Ἀπολογία σὲ πράξεις τρεῖς. Θεατρο «Ἀπόλλων».)— Ἡ ἀπολογία αὐτὴ ἢ καλύτερα ἢ «ἀκατάλληλος αὐτὴ διὰ δεσποινίδας» κωμωδία μᾶς παρουσιάζει ἕναν Πιραντέλλο ἐντελῶς διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ συγγραφέα τοῦ «Ἐτοῖ εἶναι ὃν ἔτσι νομίζετε».

Ὁ Πιραντέλλο μὲ τὴν κωμωδία αὐτὴ δὲν καλεῖ τὸ ἀκροατήριό του νὰ λύσει αἰνίγματα, πού στὸ τέλος ἀποδεικνύονται τὶς περισσότερες φορὲς κατ' ἄλληλα μόνον «διὰ πολὺ μικρὰ παιδί». Ἐδῶ μιλεῖ καθαρά, περισσότερο ἴσως ἀπ' ὅσο πρέπει, ὅταν συλλογισθοῦμε ὅτι τὸ ἔργο εἶναι «ἀκατάλληλο.» Δίνει τόσες καὶ τέτοιες ἐξηγήσεις γιὰ καθέν' ἀπὸ τὰ πρόσωπα τοῦ ἔργου, πού εἶναι δύσκολο γὰ τὶς ἐπαναλάβουμε χωρὶς νὰ κίνοῦμε «ἀκατάλληλη διὰ δεσποινίδας» τὴ σελίδα αὐτὴ τοῦ περιοδικοῦ. Γιὰ νὰ κατατοπισθεῖ ὁ ἀναγνώστης, ἀρκεῖ νὰ ποῦμε ὅτι τὸ ἔργο στρέφεται γύρω ἀπὸ ἕνα τέχνασμα, μὲ τὸ ὁποῖο πρόκειται νὰ κρυφτεῖ ἀπὸ ἕνα σύζυγο ἢ ἀπιστία τῆς γυναῖκας του, μιὰ ἀπιστία πού δὲν ἔχει μείνει χωρὶς ἀποτελέσματα... «Κτήνος» εἶναι ὁ σύζυγος πού παραμελεῖ τὰ συζυγικά του καθήκοντα καὶ ἔτσι ἀναγκάζει τὴ γυναῖκα του νὰ ἀμαρτήσῃ, «ἀρετὴ» ἢ σύζυγος πού παρουσιάζεται θυμὰ τῆς ἀδιαφορίας τοῦ ἀνδρός της καὶ «ἄνθρωπος» ἕνας καθηγητὴς πού ἔρχεται νὰ ἀναπληρώσῃ τὸ σύζυγο σὲ μερικὰ καθήκοντά του. (Ὁ Πιραντέλλο δὲν καθορίζει σὲ ποῖο ἀπὸ τὰ πρόσωπα τοῦ ἔργου ἀνήκει ὁ «ἄνθρωπος», τὸ ἕνα ἀπὸ τὰ τρία μέρη τοῦ τίτλου. Ἀλλὰ μπορεῖ νὰ εἶναι ἄλλος περισσότερο «ἄνθρωπος» ἀπὸ τὸν καθηγητὴ, πού προθυμοποιεῖται μὲ συγκινητικὴ αὐτοθυσία νὰ παρηγορήσῃ τὸ θυμὰ τῆς συζυγικῆς ἀδιαφορίας.)

Γύρω ἀπὸ τὸ τρίγωνο αὐτὸ πλέκεται μιὰ ἱστορία ἀρκετὰ πρωτότυπη καὶ φαιδρῆ, πού τῆς δίνει κάποια ἀξία ἢ σαρκαστικὴ διάθεση μὲ τὴν ὁποία πλαισιώνει τὸ ἔργο του ὁ συγγραφέας. Καὶ ἡ ἱστορία αὐτὴ εἶναι ἀρκετὰ καλὰ ἀνεβασμένη στὴ σκηνή. Ἐχει διάλογο ζωηρὸ καὶ καλογραμ-

μένο, πού συχνὰ καταλήγει σὲ εὐφυολογήματα μὲ κάποιο φιλοσοφικὸ βῆθος. Ἐπίσης στὸν «Ἀνθρωπο, τὸ κτήνος καὶ τὴν ἀρετὴ» ὑπάρχουν ἕνα-δύο «εὐρήματα» μοναδικὰ. Καὶ προπιντων ὁ χειρισμὸς τοῦ θέματος, πού κα ποτε φτίνει στὸ σημεῖο νὰ καθορίζει ἀριθμητικὸς ὡς μερικὰ πρῶτα πού μετριῶνται μόνον μέσα στὶς κρεβατοκάμαρες, εἶναι μὲ πολλὴ λεπτότητα. Ἀλλὰ τίποτα περισσότερο. Ὁ «Ἀνθρωπος, τὸ κτήνος καὶ ἡ ἀρετὴ» εἶναι περισσότερο παιγνίδι πικρῶ ἔργου, ἕνα φαιδρὸ θεατρικὸ κομμάτι χωρὶς ἀξιώσεις.

Ὁ θίασος Κυβέλης, πού παρουσίωσε τὸν τελευταῖο καιρὸ μὲ ἀρκετὴ εὐσυνειδησία ἄρκετά ἔργα, τὴ φιλία αὐτὴ ἔμεινε ἔξω ἀπὸ τὸ ἔργο σὲ πολλὰ σημεῖα του. Ὁ «Ἀνθρωπος, τὸ κτήνος καὶ ἡ ἀρετὴ», ἐνῶ εἶναι σίτιρα, ἕνα μεγάλιο εὐφυολόγημα, ἃ θέλετε, παίχτηκε σχεδὸν σὰ χοντροκομμένη φάρσα. Ὁ κ. Λεπενιώτης ὡς καθηγητὴς, ἄλλοτε βρισκόταν στὸ ρόλο του καὶ ἄλλοτε ἔπαιξε ρόλο ἔργου κατώτερου, λιγώτερο λεπτοῦ καὶ πολιτισμένου. Ἡ τραχὺτῆς του, γιὰ νὰ φέρω ἕνα παράδειγμα, στὴν ἀ' πράξη ἦταν ὑπερβολικὴ γιὰ τὸν ἄνθρωπο πού παρουσιάζεται ἥρεμος, διστακτικὸς καὶ δειλός. Ἀνάσφα ἦταν καὶ τὰ λάθη τῆς κ. Μιράντας Θεοχάρη στὴν ἐπισημεία τοῦ ρόλου τῆς συζύγου. Ἀλλὰ τὸ οὐσιαστικώτερο λάθος τῆς κ. Θεοχάρη εἶναι ὅτ' αἴτησε τὸ ρόλο τῆς σχεδὸν ἀχρωμάτιστο, ἄστονο. Ἐγινε δηλαδή μιὰ ἐπιφορὰ παρεπισημεία ἀπὸ τὴν ὁποία δὲν βγήκε κερδισμένο τὸ ἔργο.